

6. Odpoveď podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny D. Čaploviča na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky I. Pásztoro vo veci stratégie riešenia rómskej problematiky

Podpredseda vlády Slovenskej republiky
Dušan Čaplovič

Bratislava dňa 12. apríla 2007
Číslo: 1406/2007/PPVL

Vážený pán poslanec,

na Vašu interpeláciu vo veci novej stratégie riešenia rómskej problematiky, konkrétne v čom sa bude meniť stratégia riešenia rómskej problematiky na Slovensku a aké konkrétne kroky sa budú realizovať v záujme naplnenia novej stratégie vlády SR Vám odpovedám v zmysle § 130. ods. 1 Zákona NR SR č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku NR SR v znení neskorších predpisov. Vašu interpeláciu som prevzal so sprievodným listom predsedu NR SR dňa 29. marca 2007.

Vážený pán poslanec,

základné priority boli prerokované vo Výbore NR SR pre ľudské práva, menšiny a práva žien na februárovom zasadnutí tohto roku a boli jednomyselne zobrahané na vedomie.

Predchádzajúca vláda SR sa zamerala na riešenie situácie Rómov najmä cez sociálnu pomoc. V súčasnosti presadzujem, že je potrebné zamerať sa na **komplexný rozvoj rómskej národnostnej menšiny**, čo je širší pojem zahrňujúci nielen sociálnu pomoc. Od tohto cieľa a metód sa bude meniť aj pripravovaná strednodobá stratégia.

Môj predchodca podľa krokov, ktoré podnikol v riešení situácie Rómov, nepriamo zaznával rómsku národnostnú menšinu. Uvediem prečo. Počas obdobia predchádzajúcej vlády bol Úrad splnomocnenca zaoberajúci sa riešením situácie Rómov pretransformovaný z Úradu splnomocnenca pre rómsku národnostnú menšinu na Úrad splnomocnenca pre rómske komunity. Nebudeme podporovať tendenciu nazerania na rómsku národnostnú menšinu **ako na akési kultúrne a sociálne zoskupenie, ktoré žije len na okraji spoločnosti.**

Vážený pán

István Pásztor

poslanec

Národná rada Slovenskej republiky

Nám. A. Dubčeka 1

812 80 Bratislava

Riešime situáciu ľudí, ktorí **majú status menšiny a sú ako menšina rovnocenní s ostatnými menšinami na Slovensku**. Stratégiou predchádzajúcich politik, bolo eliminovať sociálnu odkázanosť tzn. rómskych komunít alebo skupín a neuvažovalo sa postaviť stratégie riešenia, ktoré budú cielené na rozvoj rómskej národnostnej menšiny ako celku, **postavené na vyváženom občianskom a národnostnom princípe**. Doterajšími prístupmi riešenia bola nepriamo zaznávaná rómska národnostná menšina ako celok a zároveň vtlačaný jej obraz pre väčšinovú spoločnosť, že rómska národnostná menšina je kultúrne a sociálne zoskupenie časti populácie, ktorá žije na okraji spoločnosti, len v segregovaných a uubiedaných osadách. Preto v najbližšom období **bude názov uvedeného úradu opätovne pretransformovaný na Úrad splnomocnenca pre rómsku národnostnú menšinu** podľa statusu, ktorý si táto menšina zaslúži. Uvedomujem si tiež, že akákoľvek **dobrá národná politika bývania nemôže byť efektívna a úspešne implementovaná, ak národné politiky zamestnanosti, vzdelávania, zdravotníctva a kultúry nebudú rovnoprávnou súčasťou jej implementácie**.

Predchádzajúca vláda SR sa zamerala predovšetkým na oblasť bývania, najviac financií išlo práve na národnú politiku bývania Rómov. Zabudlo sa, že pokiaľ človek nemá zamestnanie a ocitne sa v hmotnej núdzi, môže sa veľmi ľahko stať, že sa stane neplatičom bytu. **Zároveň monitoring z rómskych osád ukazuje, že udržateľnosť doterajšej politiky bývania je nízka**. Nájomné byty nevykazujú dlhodobú udržateľnosť, pretože veľké percento Rómov nie je schopné finančne si uvedené bývanie udržať. Opäť sa stávajú neplatičmi alebo v horšom prípade bezdomovcami. **Národná politika bývania predchádzajúceho obdobia nebola postavená na desegregácii!** Forma bývania bola iná, ale segregácia naďalej pretrvávala. Pomerne veľká časť bytových jednotiek je už poškodená. Na vine je nesytemovosť doterajších národných politik, ktoré neboli dostatočne transparentné, flexibilné a inovatívne. **Strednodobá stratégia sa bude meniť aj vo financovaní. Pri financovaní jednotlivých projektov je potrebné postupovať koordinovane, pod gesciou podpredsedu vlády, vo väzbe na novo konštituovanú poradnú pracovnú skupinu a v prepojenosti na splnomocnenkyňu vlády pre rómske komunity (rómsku národnostnú menšinu)**. Ak by bolo financovanie realizované ako doteraz, len prostredníctvom jednotlivých rezortov, bez koordinácie, nemôžeme očakávať jeho kumulatívny efekt. Pôjde predovšetkým **o spájanie rezortných verejných zdrojov, európskych štrukturálnych fondov, finančných zdrojov regionálnej, miestnej a obecnej samosprávy, domácich a zahraničných mimovládnych inštitúcií a organizácií (aj nadácií)**. Komplexná starostlivosť (v jej rámci aj financovanie) o rómsku národnostnú menšinu bude mať prierezovú dimenziu, podobne ako oblasť

informatizácie a trvalo udržateľného rozvoja, nielen vo vzťahu k Národnému strategickému referenčnému rámcu (2007-2013), ale aj k Národnému programu reforiem s väzbou na Lisabonskú stratégiu EÚ.

Riešenie rómskej problematiky prostredníctvom grantovej schémy sa ukazuje ako nedostatočné, pretože je to len druhotný, doplnkový zdroj financovania. Grantové projekty môžu slúžiť len ako doplnkové riešenie v komplexnom systéme financovania, alebo pri riešení havarijných stavov a živelných katastrof. Doterajšie vnímanie grantového systému financovania ako samospasiteľnej metódy bolo jednou z príčin, že sme nemohli dosiahnuť systémovosť, úspešnú implementáciu a udržateľnosť výsledkov projektov. Preto je potrebné dosiahnuť integrujúci efekt, prostredníctvom financovania veľkých projektov zameraných na rómsku národnostnú menšinu prostredníctvom spájania verejných zdrojov, európskych štrukturálnych fondov, ale aj zdrojov z podielových, regionálnych, miestnych a obecných daní samospráv, prípadne ďalších doplnkových neštátnych domácich a zahraničných zdrojov. **Pred ukončením je nová stratégia a koncepcia komplexného riešenia situácie Rómov, ktorá bude v najbližšom období predložená do vlády SR a potom na schválenie do NR SR.** Interným poradným orgánom pri vytváraní koncepcie je pracovná skupina, ktorú som zriadil pri svojom úrade a ktorá pozostáva so zástupcov rómskej národnostnej menšiny, zástupcov Samosprávnych krajov a zástupcov jednotlivých ministerstiev a mimovládnych organizácií. Považujem za veľmi dôležité komunikovať a diskutovať o riešení situácie Rómov s expertmi, ktorí dlhodobo pracujú v tejto problematike a za obzvlášť dôležité považujem názory zástupcov a expertov z radov rómskej národnostnej menšiny.

Strednodobá koncepcia politiky vlády SR v integrácii rómskej národnostnej menšiny (ďalej len koncepcia) do roku 2013 nadväzuje na Programové vyhlásenie vlády SR. Strategickým zámerom riešenia problému averzie voči rómskej národnostnej menšiny ako celku, absolútnej chudoby a sociálnej exklúzie Rómov žijúcich v rómskych osadách je podpora procesu rozvoja uvedenej menšiny, s východiskovým **cieľom sociálnej zapojenosti s následnou integráciou do slovenskej spoločnosti. Je založená na princípoch solidárnosti a multikultúrnosti s cieľom zmierniť rozdiely medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom.** Hlavné ciele národných politík preto urgentne musia reagovať na reálny stav Rómov a musia vychádzať z potrieb a požiadaviek samotnej rómskej národnostnej menšiny v zmysle ich regionálnych a kultúrnych špecifik. Realizovanie princípov solidarity väčšiny s menšinou, komplexnej sociálnej kohézie (vzdelávanie, zdravotná výchova, prevencia a starostlivosť, kultúra, zamestnanosť a bývanie) môže v strednodobom horizonte viesť k integrácii rómskej národnostnej menšiny do občianskej spoločnosti a k upevňovaniu

ich kultúrnej a jazykovej identity. K tomuto cieľu budú smerované všetky naše konkrétne kroky – opatrenia na zlepšenie situácie rómskej národnostnej menšiny.

Vážený pán poslanec a na záver chcem odpovedať na Vašu otázku, či je možné v sociálnej núdzi (alebo v hmotnej núdzi) pozdvihnúť povedomie rómskej národnostnej menšiny (nie etnika ako uvádzate). Považujem ju za nerelevantnú. **Hmotná núdza nesúvisí s tým či sa budem identifikovať ako Róm alebo nebudem. V rozvojových krajinách sa ľudia nachádzajú v porovnateľnej absolútnej chudobe ako Rómovia na Slovensku a predsa si svoju identitu uvedomujú a zachovávajú.** Problém s identifikovaním sa k rómskej národnostnej menšiny, vážený pán poslanec, spočíva v inom. Príčinami nehlásenia sa Rómov k svojej národnosti vidíme v sociálnej vylúčenosti, v historických aspektoch - národnosť v minulosti im bola popieraná. **Národnostnou menšinou sa stali až v roku 1992,** napriek tomu Vy hovoríte a píšete o etniku! V európskej spoločnosti v minulosti aj v súčasnosti pretrváva vysoká averzia voči Rómom a preto mnohí Rómovia sa obávajú stigmatizácie - predsudkov a stereotypov. A to je hlavná príčina ich nehlásenia k svojej identite. Preto musíme byť empatickejší, tak príslušníci väčšinového národa, ako aj ostatné národnostné menšiny. Veľkú úlohu tu musia zohrávať aj verejnoprávne médiá. Práve aj o ich význame sa hovorí v pripravovanej koncepcii, avšak predovšetkým, najmä politici!

S úctou

